

MILJÖUTSKOTTETS BETÄNKANDE 19/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om Pyhä-Luosto nationalpark och om upphä- vande av 1 § 1 mom. B-punkten och 9 § i lagen om inrättande av vissa naturskyddsområden å staten tillhörig mark

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 11 maj 2004 en proposition med förslag till lagar om Pyhä-Luosto nationalpark och om upphävande av 1 § 1 mom. B-punkten och 9 § i lagen om inrättande av vissa naturskyddsområden å staten tillhörig mark (RP 89/2004 rd) till miljöutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Hannu Karjalainen, överinspektör Jukka-Pekka Flander och överinspektör Tuuli Loven, miljöministeriet
- biträdande direktör Marja-Liisa Hintsanen, Forststyrelsen
- skogsexpert Sini Harkki, Finlands naturskyddsförbund rf.

Dessutom har utskottet fått skriftliga utlåtanden från

- Skogsforskningsinstitutet
- Geologiska forskningscentralen
- Lapplands arbetskrafts- och näringscentral
- Lapplands miljöcentral
- Pelkosenniemi kommun
- Sodankylä kommun
- Lapplands förbund
- Lapin riistanhoitopiiri
- Kemijärven riistanhoitoyhdistys
- Sodankylän riistanhoitoyhdistys
- Luoston huolto Oy, Lapin ympäristösuojeluyhdistys ry och Vuojärven Metsästysseura
- Luston syli ry
- Pyhäjärven kylätoimikunta
- Pyhä-Kallion paliskunta
- Pyhä-Luoston matkailuyhdistys.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om Pyhä-Luosto nationalpark. Genom att nationalparken inrättas skyddas en fjällkedja som sträcker sig från det sydligaste storfjället Pyhätunturi till Luosto fjällplatå, likaså det angränsande enhetliga skogsområdet i naturtillstånd som är det

viktigaste i mellersta Lappland, med därtill hörande myrar och vattendrag.

Parken avses omfatta Pyhätunturi nationalpark, som inrättades år 1938, och Luostoområdet norr om denna. Då dessa två områden förenas uppstår i mellersta Lappland en nationalpark som är ca 35 kilometer lång och har en areal på

ca 14 200 hektar. Huvuddelen av nationalparkens areal ingår i Finlands förslag till nätverket Natura 2000, som statsrådet godkände den 20 augusti 1998. Nationalparken ingår också till största delen i programmet för skydd av gamla skogar samt i basprogrammet för myrskydd, vilka har godkänts av statsrådet. Det område där Pyhä-Luosto nationalpark föreslås bli inrättat ägs av staten.

I samband med att nationalparken inrättas föreslås att lagen av år 1938 om inrättande av vissa naturskyddsområden å staten tillhörig mark (83/1938) ändras så, att de avsnitt som gäller Pyhänturi nationalpark upphävs.

Avsikten är att lagarna ska träda i kraft så snart som möjligt efter att de har blivit antagna och stadfästs.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning välkomnar utskottet inrättandet av Pyhä-Luosto nationalpark. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Förslaget innebär att nationalparksnätet i mellersta Lappland kompletteras genom en utvidgning av Pyhänturi nationalpark, som inrättades 1938, så att även de områden på Luosto fjällplatå som omfattas av programmet för skydd av gamla skogar eller basprogrammet för myrskydd ingår i nationalparken. Den fjällplatå som sträcker sig från Pyhänturi till Luosto utgör med sina skogar och myrar en helhet som är viktig både landskapsmässigt och i fråga om naturvärden. Området hör till de mest kända natursevärdheterna och har stor betydelse för turismen. Syftet med nationalparken, inklusive dess skötsel, är att bidra till föreningen av skydd och turism så att parkens naturtillstånd bevaras så väl som möjligt.

Lokalbefolkningens traditionella rättigheter

Enligt 3 § i lagförslag 1 i propositionen ska fridlysningsbestämmelserna i naturvårdslagens 13—15 § tillämpas på Pyhä-Luosto nationalpark, med undantag av 14 § 1 mom. 8 punkten. Det är meningen att förbuden ska lindras genom förordning. Enligt propositionen ska en stats-

rådsförordning om nationalparken utfärdas med stöd av 16 § i naturvårdslagen. Den avses trygga lokalbefolkningens traditionella rättigheter.

Miljöutskottet påpekade i sitt betänkande om inrättandet av Pallas-Yllästunturi nationalpark (MiUB 17/2004 rd) att det på grund av kravet i grundlagens 80 § 1 mom. avseende vilka bestämmelser som ska utfärdas genom lag är nödvändigt att grunderna för lokalbefolkningens traditionella rättigheter anges i lag i det aktuella fallet. Dessutom påpekade utskottet med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande i ärendet (GrUU 29/2004 rd) att normgivningsbemyndigandet i 16 § i naturvårdslagen är helt öppet, och därmed begränsar det inte ur grundlagssynvinkel normgivarens prövningsrätt i tillräcklig utsträckning. Grundlagens 80 § 1 mom. begränsar tolkningen av bemyndiganden och innehållet i bestämmelser som utfärdas med stöd av bemyndiganden. Bemyndigandets tillämpningsområde är mycket begränsat, och därför går det inte att utfärda en sådan statsrådsförordning som avses i propositionen med stöd av det.

Med hänvisning till detta föreslår miljöutskottet att lagen om Pyhä-Luosto nationalpark ska innehålla en bestämmelse om jakt i stället för det föreslagna normgivningsbemyndigandet. Enligt den nya paragrafen ska det vara tillåtet att jaga i nationalparken i enlighet med 8 § i jaktlagen, med undantag av områdena i närhet av rutter, serviceanläggningar och turistcentrum. De områden där jakt är tillåten rastreras på den nya karta som är bilaga till lagen.

Renskötsel enligt lagen om renskötsel (848/1990) är uttryckligen tillåten i nationalparker enligt 14 § 1 mom. 6 punkten i naturvårdslagen. Därmed behövs det inga särskilda bestämmelser om renskötsel i den aktuella lagen.

Mete och pilkning är tillåtet i nationalparker med stöd av 14 § 5 punkten i naturvårdslagen. Det finns inga viktiga fiskevatten i nationalparken, och därmed behövs det inte heller några särskilda bestämmelser om rätten att fiska i den aktuella lagen.

Gruvdrift och turism i nationalparken

Lampivaara gruvdistrikt ligger mitt i parken. Där bryts huvudsakligen ametist. Det rör sig om småskalig verksamhet som inte kan jämföras med egentlig gruvdrift. Det är snarast så att verksamheten är en sevärdhet som bygger på turism. Enligt propositionen begränsar inte nationalparken verksamheten vid det gruvdistrikt som ligger inom parken. Gruvrätten för det laggilla gruvdistriktet gäller inom området på grundval av 71 § i naturvårdslagen. Enligt den paragrafen begränsar naturvårdslagen eller de beslut som fattas med stöd av den inte nyttjande av en sådan rättighet som innan fridlysningsbestämmelserna trädde i kraft gällt naturskyddsområdet i form av en rättighet.

Enligt propositionen är det meningen att genom en förordning av statsrådet utfärda bestämmelser om gruvdrift och turism i nationalparken, eftersom de tillhörande turisttjänsterna i viss mån sträcker sig utanför gruvdistriktet, och där gäller fridlysningsbestämmelserna. Därför är det motiverat att trygga gruvdistriktets verksamhet, inklusive de tillhörande turisttjänsterna, särskilt med beaktande av naturvårdsmålen. Miljöutskottet hänvisar till vad det sagt tidigare om att det inte går att utfärda en förordning med stöd av 16 § i naturvårdslagen och föreslår därför nya bestämmelser till lagförslag 1, dvs. lagen om nationalparken. Enligt den nya 5 § ska det utan hinder av fridlysningsbestämmelserna vara tillåtet att ekonomiskt exploatera ametist och andra smyckesstenar samt att bedriva småskalig turism i anknytning till detta. Det område där verk-

samheten är tillåten rastreras på den nya karta som är bilaga till lagen.

Utskottet hänvisar till sitt betänkande om inrättandet av Pallas-Yllästunturi nationalpark (MiUB 17/2004 rd) och noterar att man utan att äventyra syftet med nationalparken får göra geologiska undersökningar och bedriva malmletning i parken enligt 15 § i naturvårdslagen, om man har tillstånd av den myndighet som förvaltar området.

Utskottets ändringsförslag medför att ikraftträdandeparagrafen måste få ett nytt nummer.

Hur kan nationalparkens olika användningsändamål förenas?

Nationalparkens skötsel- och nyttjandeplan ska ange områdets olika markanvändningsändamål så att det går att förena naturskyddsmålen och den ökande naturturismen. Utskottet understryker hur viktigt det är att alla intressegrupper i området samarbetar när skötsel- och nyttjandeplanen tas fram. Tack vare en öppen och deltagande beredning har nationalparken bred acceptans i området.

Den planerade nationalparken är ett populärt turistmål. Området besöks årligen 120 000 gånger. Antalet besökare förväntas öka med ca 50 % fram till 2010. Servicen på området är redan synnerligen omfattande och inbegriper naturrum och rutter. Kvaliteten måste ändå förbättras för att servicen ska kunna motsvara den ökande turismens krav.

Utskottet noterar att den ökande naturturismen förutsätter tillräckliga resurser för skötseln av nationalparken, om naturvårdsmålen ska nås. Tillräckliga resurser för underhåll och en allmän strategi för att kombinera den ökande turismen och naturskyddsmålen är allmänna mål som gäller alla nationalparker under de närmaste åren.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår miljöutskottet

att lagförslag 2 godkänns utan ändringar och

att lagförslag 1 med den bifogade kartan godkänns med följande ändringar (Utskottets ändringsförslag):

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag
om Pyhä-Luosto nationalpark

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1—3 §
(Som i RP)

4 §

Jakt

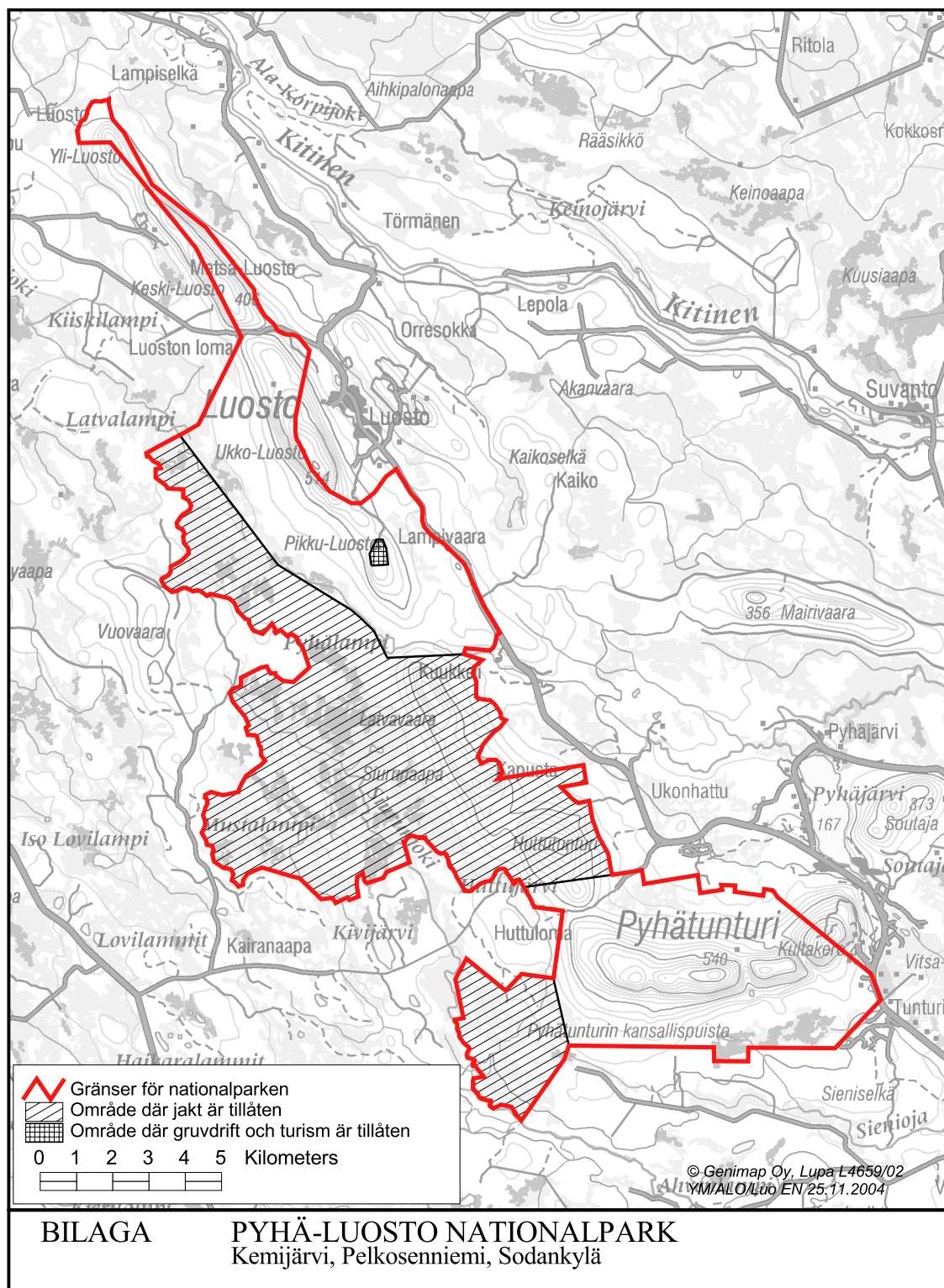
De vars hemort är en kommun som avses i 8 § i jaktlagen (615/1993) har rätt att med stöd av nämnda lagrum jaga i sin hemkommun inom Pyhä-Luosto nationalpark, utan hinder av fridlysningsbestämmelserna i naturvårdslagen. Det är emellertid inte tillåtet att jaga i områdena i närhet av nationalparkens rutter och serviceanläggningar eller Pyhätunturi och Luosto turistcentrum. De områden där jakt är tillåten har rastrerats på den karta som bifogas till denna lag.

5 § (Ny)

Gruvdrift och turism

Utan hinder av fridlysningsbestämmelserna i naturvårdslagen är det tillåtet att inom Pyhä-Luosto nationalpark ekonomiskt exploatera ametist och andra smyckesstenar och att bedriva småskalig turism i anknytning till detta utanför Luosto Natura 2000-området (FI1301713). Det område där den nämnda verksamheten är tillåten har rastrerats på den karta som bifogas denna lag.

6 (5) §
(Som i RP)

MiUB 19/2004 rd — RP 89/2004 rd

Helsingfors den 1 december 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pentti Tiusanen /vänst
vordf. Heidi Hautala /gröna
medl. Susanna Haapoja /cent
Tuomo Hänninen /cent
Antti Kaikkonen /cent
Inkeri Kerola /cent
Jouko Laxell /saml
Mikaela Nylander /sv

Eero Reijonen /cent
Säde Tahvanainen /sd
Satu Taiveaho /sd
Unto Valpas /vänst
Ahti Vielma /saml
Pia Viitanen /sd
ers. Oras Tynkkynen /gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.